

СТАНОВИЩЕ

на

проф.д-р Симо Лазаров

за дисертацията на

Теменуга Динкова Первазова

РОЛЯТА НА ПЕСЕНТА В ТЕАТРАЛНИЯ СПЕКТАКЪЛ

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област „Изкуство“, по научна специалност „Театрознание и театрално изкуство“ професионално направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“ с научен ръководител проф. Диляна Мичева

Богатата творческа биография на Теменуга Первазова дава основание за предположението, че в своя творчески път тя многократно е могла практически да анализира песента като фактор в изграждането на музикално – театралната форма. Анализирана многообхватно в настоящата дисертация тя защитава тези изходни позиции и дефинира този фактор научно аналитично и изследователски.

Дисертацията съдържа 165 страници, разпределени в увод, три глави, заключение и изводи, самооценка на приносите и приложение с две публикации общо библиография с 115 литературни източника, от които 24 чуждестранни.,

Докторантката методически описва, анализира и изследва своите постановки и условия свързани с богато жанрово, мелоритмично многообразие и доказва, че песента е равностоен компонент в театралния спектакъл. Изследването на двуединството музика – театър спомага за цялостното израждане на образите в сценичното действие.

Предсавените пет цели на дисертационния труд фокусират вниманието върху интеграционните процеси, при изграждането на музикално – театралната форма със съответните изразни средства и приложението на вокалните и вокално – инструментални жанрове в театралния спектакъл. Анализирайки ролята на песента в изграждането на говорно – певческата характеристика на сценичния персонаж песента попада в ново измерение в театралния спектакъл.

Предметът на настоящия труд визира музикалното обучение на актьора за постигане на говорно – певческа характеристика на персонажа, а обектът на изследването е многопластовата роля на песента в театъра. Хипотезите са насочени към пътя за овладяване на музикалните форми, изразните средства на песните, песенните жанрове; както и работата с клавир и сингбек..

Разглежданите в два аспекта проблеми са на базата на анализ на съдържанието на специализирана литература и педагогическото наблюдение върху процеса на вокалното обучение на актьорите от специалностите – драматичен и куклен театър. Фокус в историческото развитие на вокално и вокално – инструменталните жанрове е антична Гърция. Спецификата на различните музикално – театрални форми се анализира в различните й разновидности. Това се явява своего рода основа и отправна точка към следващото стъпало в структурирането на постановката за овладяване на високите академични изисквания.

В своето експозе Теменуга Первазова използва множество цитати, което трасира пътя на нейното изследване. На базата на изследваните литературни източници тя изгражда стройна теоретична линия на дисертацията.

Методиката на изследване на *музикално – театралните изразни средства* очертават развитието на формата. Докторатката се впуска в подробности при необходимото описание на характеристиката на мелодията и нейните елементи *динамика, темпо*. Интересни са примерите използвани за *противопоставянето на темпа между песен и сценична пластика* в сценичното действие където анализа придобива научна стойност. Различните варианти от „Импресия „Пеперуди“ от спектакъла „Безсъние“, от спектакъла „Между небето и земята“ и от импресия „Облаци“, се анализират и в контекста на техническите сценични проблеми.

Противопоставянето на *песен в бавно темпо със сценично действие в бързо темпо* е дадено също с примери от „Импресията „Самодиви“ от спектакъла „Безсъние“ и спектакъла „Между небето и земята“. С тези примери докторатката доказва, че темпото е основен фактор в организацията на сценичното действие и че противопоставянето на темпата може да се яви и като композиционен похват в полифоничните обработки на песните. Тя доказва, че темпото може да послужи и като изразно средство в изграждане на темповата характеристика и образа на персонажите.

Понятието *темпоритъм*, въведено от Станиславски е във връзка и с ритмичната организираност на строфите. Обясняват се и понятията *полиритъм, метрика метрична стъпка, метрум*, като се отбелязва правилно, че „промяната на метрума рефлектира в промяната на сценичната ситуация“. Отбелязва се факта, че чрез променящата се песенно – пластична линия може се променя драматургическото действие.

Докторатката насочва вниманието и към от спецификата на вокалното обучение на актьорите, за които проф. Диляна Мичева е развила комплекс от упражнения за изграждане на ритмо-двигателно-певчески умения върху комплекса от упражнения по ритмика на доц. Василка Икономова.

Музикалната форма на песента предполага анализ на конкретни нотни примери и обяснения, каквито изобилстват в тази част на експозето на дисертацията. Разгледаното множество известни песни с техните двуделна форма и триделна форма, но поставени в контекста на драматургичното действие е съпътствано с анализирания подход за работа върху песента с акомпанимент и изграждането на технически и изпълнителски умения на актьора, който пее акомпанирайки си с музикален инструмент. Факторите в образният характер на вокалната музика в музикално – сценичните жанрове и звукова картина в театралния спектакъл изградена на познати стилистики в музиката са пътят за осъвременяване на спектакъла, условие което се представя като необходима структура за театралната форма.

В дисертационния труд е разгледана ролята на песента в театралния спектакъл, което твърдение е изтъкнато и като принос. Петте указани приноса в своята същност са реални и може да се считат за оригинални, защото изследването е направено със спецификата на анализ на изследователката Теменуга Первазова, която е творец съчетаващ в себе си практическото и теоретично начало. Темата е многообхватна и както тя пише „с представения дисертационен труд авторът няма претенцията за цялостно осветляване на разглежданата тема.“

Налице е добре формулирана цел и задачи на докторантурата, които проправят пътя към перспективни и стойностни изследвания. Тезата, която авторката застъпва е със значим научен потенциал. Съществува съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Приносите в докторантския труд дават ясната представа за огромния положен труд. Те дават и направленията за бъдещи изследвания, които неминуемо трябва да продължат, защото темата за ролята на песента в театралния спектакъл тепърва предстои да се развива.

Аргументирайки се с горепосочените от мен изводи относно направеното в дисертационния труд и заключавайки, че докторантката изцяло отговаря на необходимите изисквания по ЗРАСРБ, предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Теменуга Первазова образователната и научна степен „доктор” в научна област „Изкуство”, по научна специалност „Театрознание и театрално изкуство” професионално направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство”.

06.04.2021 г.

/проф.д-р Симо Лазаров/